

Høring - forslag til endringer i forskrift om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser

Arbeidstilsynet, 1. juli 2019

1. Innledning

For arbeidstakere i bygge- og anleggsbransjen og i renholdsbransjen gjelder krav om HMS-kort, regulert ved forskrift om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester (heretter renholdsforskriften) og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser. Ordningene trådte i kraft henholdsvis 1. januar 2008 i bygge- og anleggsbransjen og 1. september 2012 i renholdsbransjen. Hovedformålet med ordningene er å ivareta sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på arbeidsplassene. Kravet om HMS-kort bidrar til å gi bedre oversikt over aktørene og bedre kontroll med HMS-forholdene. Videre skal HMS-kortene gjøre det lettere for tilsynsmyndighetene å identifisere arbeidstakere og virksomheter, og derigjennom bedre muligheten til å rette tilsynene mot der behovet for kontroll er størst.

Arbeidstilsynet har gjennom forvaltningen av HMS-kortordningen avdekket behov for å endre forskriftene. I forbindelse med utlysning av ny tjenestekonsesjon for produksjon av kortene våren 2018 har Arbeidstilsynet også mottatt innspill fra partene, andre brukere og interne aktører om behov for endringer og tekniske løsninger. I denne høringen omhandles mindre endringer som gjelder hvilke opplysninger som skal fremgå av HMS-kortene samt krav om makulering av kort. I tillegg foreslår Arbeidstilsynet å endre tidspunkt for levering av årlig melding for godkjente renholdsvirksomheter.

2. Gjeldende rett

Vilkårene for å få utstedt HMS-kort er i all hovedsak like for de to ordningene, jf. renholdsforskriften § 5 tredje ledd og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser § 3. I renholdsbransjen inngår HMS-kortene i godkjenningsordning for renholdsvirksomheter. For renholdskort kreves det derfor i tillegg at de materielle kravene til virksomheten i renholdsforskriften § 5 første ledd er oppfylt, dvs. at virksomheten er klarert for kortbestilling («pre-kvalifisert») før HMS-kort kan bestilles. Videre gjelder for renholdskort et særskilt krav om at arbeidstakere fra land utenfor EØS-området skal dokumentere at arbeidstakeren har oppholdstillatelse, i den grad det er påkrevd for det aktuelle arbeidsforholdet, jf. forskriften § 5 andre ledd.

HMS-kortet skal etter gjeldende rett inneholde følgende opplysninger på norsk og engelsk, jf. renholdsforskriften § 12 og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser § 7:

- navn på arbeidsgiver eller enkeltpersonforetak,
- organisasjonsnummer for registreringspliktige virksomheter,
- kortinnehavers navn, fødselsdato, kjønn, bilde og signatur,
- gyldighetsperiode,
- kortnummer
- navn og adresse til utsteder av kortet.

HMS-kortet utstedes for en periode på to år, jf. renholdsforskriften § 11 og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser § 8. Virksomhetene / arbeidsgiver har plikt til å sørge for at HMS-kortene innleveres og sendes til kortutsteder for makulering når arbeidsforholdet eller virksomheten er

opphørt, kortets gyldighetsperiode er utløpt eller når renholdvirksomheten har fått godkjenningen tilbakekalt, jf. renholdforskriften § 11 a og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser § 8 a.

Godkjente renholdsvirksomheter skal innen 31. januar hvert år sende melding til Arbeidstilsynet som bekrefter at virksomheten fortsatt fyller kravene til godkjenning etter § 5, jf. renholdsforskriften § 7 første ledd. I henhold til bestemmelsens andre ledd skal virksomhetene hvert tredje år sende Arbeidstilsynet dokumentasjon som viser at virksomheten fortsatt fyller kravene til godkjenning etter § 5 (utvidet årlig melding). Dokumentasjonen skal første gang sendes innen tre år fra datoen for vedtaket om godkjenning og senere innen tre år fra den forrige fristdatoen.

3. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

3.1 Opplysninger på HMS-kortet

Forskriftene stiller detaljerte krav til hvilke opplysninger som skal fremgå av kortet. Videre har dagens kort mange ulike sikkerhetsdetaljer. I sum bidrar dette til at kortene kan oppfattes som legitimasjonspapirer. Arbeidsgiver plikter å sørge for nødvendig identitetskontroll av arbeidstakeren før søknad om godkjenning og bestilling av HMS-kort, og kortutsteder plikter å foreta identitetskontroll av arbeidstaker før HMS-kort utstedes, jf. renholdsforskriften §§ 10 og 15 og forskrift om HMS-kort for bygge- og anleggsplasser §§ 4 og 6. Kortet er imidlertid ikke å regne som et offentlig anerkjent identitetsdokument. Fra 1. juli 2015 ble betegnelsen på kortene endret fra ID-kort til HMS-kort. Hensikten med endringen var å hindre at kortet blir misbrukt som legitimasjonsdokumentkortet.

Arbeidstilsynet ønsker å tone ned inntrykket av at kortet er et ID-kort. Vi foreslår derfor at opplysninger som kjønn og signaturfelt fjernes fra kortet, samt at fødselsdato erstattes med fødselsår. Etter Arbeidstilsynets vurdering vil ikke endringen medføre at kortene blir lettere å misbruke ved forfalskning eller ugyldig bruk. Fra 01.01.2020 innføres nye tekniske løsninger med forbedret ID-sikkerhet ved bestilling av kortene som gjør at muligheten for misbruk blir ytterligere redusert.

Et viktig prinsipp ved behandling av personopplysninger er at opplysningene skal være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for (krav om dataminimering)¹. Bakgrunnen for at disse opplysningene fremgår av kortet, var at det ble ansett hensiktsmessig ut fra tilsynsmyndighetenes behov knyttet til tilsyn og kontroll med helse, miljø og sikkerhetskrav.

Arbeidstilsynets vurdering er at tilsynsmyndighetenes behov ikke tilsier at det er nødvendig at opplysninger om fødselsdato og kjønn fremgår av kortene. Det er tilstrekkelig at kortinnehavers fødselsår fremgår av kortet. I den grad tilsynsmyndighetene har behov for å kunne kontrollere fødselsdato og kjønn, kan dette ivaretas ved at inspektører med tjenstlig behov får tilgang til disse opplysningene fra kortutsteders database.

Signaturfeltet skaper problemer ved opplasting av signatur under bestilling av kort, og kortutsteder avslår kort grunnet feil med signaturen. Ikke alle lands pass eller nasjonale ID-kort har signaturfelt, og

---

¹ EUs personvernforordning (GDPR) artikkel 5 nr. 1 bokstav c, jf. lov om behandling av personopplysninger § 1

det vil da ikke være noe kortutsteder kan kontrollere signaturen mot. Fra 01.01.2020 vil alle bestillinger av HMS-kort skje elektronisk og signatur vil være skrevet på telefon eller nettbrett. Visuell kontroll av at en signatur er skrevet av samme person er svært vanskelig. Dersom det skal være en reell kontroll, bør det gjøres ved dataverktøy for signaturgranskning. Arbeidstilsynet foretar heller ingen kontroll av ektheten av signaturen under tilsyn.

Arbeidstilsynet mener derfor at det ikke er behov for å innhente signatur, og dermed er det heller ikke nødvendig at signaturfelt fremgår av kortet.

Arbeidstilsynet foreslår videre at opplysningen om gyldighetsperiode blir erstattet med dato for utstedelse på HMS-kortene. Selve gyldighetsperioden foreslås ikke endret, jf. renholdforskriften § 11 og forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser § 8.

Hvorvidt et kort er gyldig eller ikke, avhenger blant annet av om arbeidstaker eller virksomhet oppfyller plikt til registrering i ulike offentlige registre, jf. renholdforskrift § 5, forskrift om HMS-kort i bygge- og anleggsplasser § 3. Gjennom en web-basert løsning med sanntidskontroll, kan tilsynsmyndighetene og aktører som er tillagt ansvar for ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet² foreta løpende oppslag for å kontrollere om registerpliktene er oppfylt.

Til tross for at registerplikter ikke er oppfylt, vil kortene kunne fremstå som gyldige så lenge gyldighetsperioden er trykket på kortet. Arbeidstilsynet ønsker å underbygge at det er de løpende statusøkene som avgjør om kortet er gyldig, og ikke gyldighetsperioden som fremgår av kortet.

Arbeidstilsynet foreslår videre å fjerne krav om at kortutstедers adresse skal fremgå av kortet. Dette kravet har sammenheng med krav om at kortene skal sendes kortutsteder for makulering. Dersom arbeidsgiver ikke lenger skal ha plikt til å returnere kortene til kortutsteder for makulering, jf. nedenfor, er det heller ikke behov for at kortutstедers adresse skal fremgå av kortene.

3.2 Krav om makulering

Med virkning fra 03.06.16 ble arbeidsgivers plikt til innlevering tydeliggjort, ved at det ble presisert i egen bestemmelse. Arbeidstilsynet erfarer likevel at kortene i svært liten grad faktisk blir returnert kortutsteder for makulering ved opphør av arbeidsforholdet og/eller virksomheten eller ved utløp av kortets gyldighetsperiode.

Det foreligger ingen oversikt over utgåtte kort som ikke er sendt inn, og Arbeidstilsynet fører heller ingen kontroll med dette. Arbeidstilsynet foreslår derfor at krav om at kortene må sendes kortutsteder tas ut av forskriften. Ansvar for å hindre at ugyldige kort er i omløp ivaretas bedre ved at arbeidsgiver får plikt til å makulere kortene og registrere endret status på kortet i kortdatabasen. Arbeidstilsynet kan da eventuelt føre tilsyn med at arbeidsgiver har rutiner for å ivareta dette.

3.3 Krav om årlig melding for renholdsvirksomheter

Årlig melding skal sendes inn innen 31.1 hvert år, og er en slags egenbekreftelse som virksomhetene sender for å vise at de fortsatt fyller kravene til godkjenningen. Hvert tredje år skal virksomhetene

---

² Jf. renholdsforskrift § 11, forskrift om HMS-kort i bygge- og anleggsplasser § 8

som allerede er godkjent sende inn såkalt utvidet årlig melding, med ny oppdatert dokumentasjon som viser at vilkårene for godkjenning i renholdsforskriften § 5 fortsatt er oppfylt. Utvidet årlig melding skal sendes inn 3 år etter vedtaksdato for når virksomheten ble godkjent.

Når fristen for å levere årlig melding er den samme for alle virksomheter (uavhengig av dato for når virksomheten først ble godkjent), blir det periodevis stor arbeidsbelastning ved Arbeidstilsynets Godkjenningssenhet som behandler meldingene. Videre medfører ulik frist for årlig melding og utvidet årlig melding en uhensiktsmessig variasjon i produksjonsflyt og IKT system. Det slår også ulikt ut ved at enkelte virksomheter har plikt til å sende inn ny årlig melding kort etter første gangs godkjenning, mens det for andre vil gå opptil ett år før denne plikten inntreffer.

Arbeidstilsynet anser at det fra virksomhetenes ståsted vil være mer forutsigbart og oversiktlig å kun ha én dato å forholde seg til. Virksomhetene mottar dessuten automatisk påminnelse via Altinn fire uker før frist for levering av årlig melding eller dokumentasjon.

Arbeidstilsynet foreslår derfor å endre dato for innsending av årlig melding slik at den ikke lenger skal være den 31.1, men som for utvidet årlig melding være avhengig av den dato virksomheten fikk vedtak om godkjenning. Vi ber om høringsinstansenes syn på hvilken frist som er mest hensiktsmessig.

Dersom fristen for årlig melding blir endret, vil Arbeidstilsynet samtidig vurdere om det medfører behov for en språklig endring av renholdsforskriften § 7 annet ledd annet punktum.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåtte endringen av kortene ved at færre opplysninger skal fremgå av kortene og at signaturfeltet tas ut, medfører at kortene blir forenklet og dermed kan produseres til en lavere pris. Fjerning av signaturfelt vil i tillegg medføre forenkling ved bestilling og utstedelse av HMS-kort.

Arbeidstilsynet legger til grunn at det vil være mindre tids- og kostnadskrevende for arbeidsgiver å selv sørge for makulering fremfor å sende kortene til kortutsteder. Det at kortutsteder ikke trenger å ha system for å motta og makulere kort, vil føre til lavere kortpris.

Samkjøring av tidspunkt for årlig melding og utvidet årlig melding vil gi en gevinst for Arbeidstilsynets arbeidsprosesser. Omleggingen vil i første omgang medføre behov for informasjon om endringen overfor virksomhetene. På sikt forventer Arbeidstilsynet at det vil være enklere for virksomhetene å forholde seg til lik dato for begge typer årlige meldinger. Det vil derved også redusere og forenkle behovet for veiledning fra Arbeidstilsynet knyttet til dato for levering.

5. Forslag til forskriftsendringer

I forskrift av 8. mai 2012 om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester foreslås følgende endringer:

§ 7 første og annet ledd skal lyde:

1) Godkjente virksomheter skal hvert år sende melding til Arbeidstilsynet som bekrefter at virksomheten fortsatt fyller kravene til godkjenning etter § 5. Fristen for å sende melding er datoen for vedtak om godkjenning. Kravet om årlig melding gjelder ikke det året virksomheten har plikt til å sende inn dokumentasjon i henhold til andre ledd.

(2) Godkjente virksomheter skal hvert tredje år sende dokumentasjon til Arbeidstilsynet som viser at virksomheten fortsatt fyller kravene til godkjenning etter § 5. Dokumentasjonen skal første gang sendes innen tre år fra datoen for vedtaket om godkjenning og senere innen tre år fra den forrige fristdatoen.

§ 11a skal lyde:

Ved tilbakekall av godkjenning etter § 7 annet ledd eller § 19, ved opphør av arbeidsforholdet eller virksomheten, eller etter utløpet av kortets gyldighetsperiode, skal renholdsvirksomheten straks sørge for at HMS-kortet innleveres og *blir makulert*.

§ 12 skal lyde:

HMS-kortet skal inneholde følgende opplysninger på norsk og engelsk:

- a) organisasjonsnummer og navn på arbeidsgiver eller enkeltpersonforetak
- b) navn på kortinnehaveren
- c) bilde av kortinnehaveren
- d) kortinnehaverens fødselsår
- e) utstedelsesdato
- f) kortnummer
- g) navn til utsteder av kortet

I forskrift av 30. mars 2007 om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser foreslås følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

HMS-kortet skal inneholde følgende opplysninger på norsk og engelsk:

- a) navn på arbeidsgiver eller enkeltpersonforetak
- b) organisasjonsnummer for registreringspliktige virksomheter
- c) navn på kortinnehaveren
- d) bilde av kortinnehaveren
- e) kortinnehaverens fødselsår*
- f) utstedelsesdato*
- g) kortnummer
- h) navn til utsteder av kortet

§ 8a skal lyde:

Etter utløpet av kortets gyldighetsperiode skal virksomheten straks sørge for at HMS-kortet innleveres og *blir makulert*. Det samme gjelder ved opphør av arbeidsforholdet eller når virksomheten opphører.